

Asia: VN/19970/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Ara

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (Ara) lausuu luonnoksesta laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta seuraavaa.

Aran lausunto koskee vain lakiehdotuksen toimeenpanon käytännöllisiä ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyviä kysymyksiä.

Lakiehdotuksen mukaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (Ara) itsenäisenä virastona lakkautettaisiin ja sen tehtävät ja henkilöstö siirrettäisiin hallinnollisesti osaksi ympäristöministeriötä 1.1.2025 alkaen. Aralle ja sen henkilökunnalle on tärkeää, että tämä suunniteltu siirto toteutuisi mahdollisimman sujuvasti ja että toiminta ja tehtävien toimeenpano jatkuisi mahdollisimman pienin häiriöin. Ara pitää kuitenkin ehdotettua siirtoaikataulua erittäin kiireellisenä ja siksi haasteellisena toteuttaa.

Kun edellinen merkittävä muutos Valtion asuntorahasto -virastosta nykyiseen Araan tehtiin, laki käsiteltiin eduskunnassa syksyllä 2006, mutta muutosten toimeenpanon turvaamiseksi laki astui voimaan vasta vuoden 2008 alusta. Vuosina 2007–2008 ara-tuotanto oli lisäksi nykyiseen elvytystasoon nähden vähäistä.

Nopeasti toteutettava muutos vaikuttaa erityisesti rakentamisen elvytyspäästösten toimeenpanoon. Korkotukihankkeilla on tällä hetkellä poikkeuksellisen suuri merkitys talonrakennukselle, koska vapaarahoitteista asuntotuotantoa ei juurikaan käynnisty vielä tänä vuonna ja eikä nousu

ennusteiden mukaan tule olemaan merkittävää ensi vuonnakaan. Rakentamisen korkotukilainoitukseen liittyvät elvytystoimenpiteet ovat huipussaan alkavan syksyn ja ensi vuoden alkupuoliskon aikana. Vuodenvaihteessa ennakoidaan tehtävän paljon päätöksiä. Suuren muutoksen nopea toimeenpano samaan aikaan voi vaarantaa toiminnan sujuvuuden ja jatkuvuuden.

Ara on sopeuttanut toimintaansa pienentyvien toimintamäärärahojen mukaiseksi muun muassa viime kevään yhteistoimintaneuvotteluissa. Neuvottelujen jälkeen henkilökuntaa vähennettiin 16 henkilöllä eli noin neljäsosalla. Lakiesityksen mukainen viraston lakkauttaminen nopealla aikataululla heti kevään sopeutusten jälkeen ei näyttäydä henkilöstölle hallittuna toimintojen kehittämisenä. Vaikka lakiluonnoksen mukaan viraston henkilöstön on tarkoitus siirtyä ympäristöministeriön palvelukseen, niin edessä olevat uudet yhteistoimintaneuvottelut ja epävarmuus virkasuhteiden jatkosta osana ministeriötä aiheuttavat huolta ja tulevat vaikuttamaan työskentelyyn. On siksi mahdollista, että useita asiantuntijoita siirtyy pois Arasta, mikä heijastuu asuntotuotantotuen toimeenpanoon ja muihin tehtäviin. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi olisi siksi saatava varmuus henkilöstön tulevasta asemasta ja työskentelyedellytyksistä – mukaan lukien työntekopaikat - mahdollisimman nopeasti.

Siirrosta osaksi ympäristöministeriötä aiheutuu monia kustannuksia, joiden määrään vaikuttaa olennaisesti se, missä aikataulussa ja millä tavoin muutokset toteutetaan. Erityisesti tietojärjestelmiin liittyviä muutoksia ei ole edes mahdollista toteuttaa kuin ns. minimimuutosperiaatteella ja näiltä osin tullaan tarvitsemaan joka tapauksessa varsin pitkiäkin siirtymäaikoja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Valtiosihteeri Nykäsen työryhmä selvittää asuntorakentamisen tukijärjestelmän kehittämistä ja työryhmän esitysten on tarkoitus valmistua vuoden loppuun mennessä. Lisäksi on käynnistymässä selvityshanke asumisoikeusasuntojen uudistuotannon tuen lopettamisen vaikutuksista ja järjestelmän riskien ratkaisemisesta. Asuntopolitiikan sisältökysymysten tulevat ratkaisut saattavat jatkossa vaikuttaa nyt esitettyyn hallintomalliin.

Valtion asuntorahasto on linjattu lakkautettavan vuoden 2026 alusta ja muutoksen valmistelu tehdään ensi vuoden aikana. Vaikka Valtion asuntorahaston lakkauttamisella ei ole suoraa vaikutusta Aran tehtävien toteuttamiseen, niin aikataulullisesti valmistelu olisi voinut olla perusteltua tehdä yhtä aikaa niin, että hallinnollinen siirtokin toteutuisi vuoden 2026 alusta.

Ara on sitoutunut lakiesityksen mukaisten toimenpiteiden valmisteluun yhdessä ympäristöministeriön kanssa ja edesauttaa niiden toteuttamista. Samalla virasto esittää huolensa muutoksen aikataulusta, sen aiheuttamista kustannuksista, toiminnan jatkuvuuden vaarantumisesta ja palveluiden heikentymisestä. Virasto korostaa hyvän henkilöstöpolitiikan ja henkilöstön tilanteen huomioon ottamista.

Jarmo Lindén

Huovinen Kimmo
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus